

چندی قبل که جهت سرکشی مقبره جدم به احمدآباد رفته بودم درون قفسه اتاق خواب ایشان به نامه‌هایی برخوردیم که همگی مربوط به خراسان بود. در میان این نامه‌ها، سه تا مربوط است به سنه ۱۳۰۸ هجری قمری و مسمور به مهر میرزا علی اصغرخان اتابک امین‌السلطان. دو نامه بعد بترتیب تاریخ ۱۳۱۴ و ۱۳۱۹ هجری قمری را دارند و مراسلاتی هستند مربوط به زمان استیفای میرزا محمدخان مصدق‌السلطنه در آن ایالت. نامه مورخ ۱۳۱۴ مهر نظام‌الملک وزیر مالیه و مهر وزیر تبایا را دارد. نامه مورخ ۱۳۱۹ هم مسمور است به مهر اتابک اعظم و میرزا حسین وزیر دفتر. پس از مطالعه و بررسی نامه‌ها لازم دیدم متن و تصویر آنها را در این شماره «بخارا» درج نمایم تا مورد استفاده ارباب تحقیق قرار گیرد. تا چه قبول افتد و چه در نظر آید.

Handwritten text in Arabic script, likely a manuscript page, showing dense cursive writing.

Handwritten text in Arabic script, likely a manuscript page, showing dense cursive writing.

شرحی از اغتشاشی عمل قورخانه سرخس مرقوم فرموده و صورت اسباب لازمه را فرستاده تکلیف خواسته بودید. مراتب را بعرض حضور آفتاب ظهور همایونی روحنا فداء رسانده مقرر فرمودند آنچه باید خراسان تدارک شود خود حضرت والا خیلی زود تهیه فرموده بفرستند و آنچه را هم که باید از طهران حمل شود عین آن صورت را مخلص از برای حضرت والا آقای نایب السلطنه زیدت شوکت فرستاده محصلی نمایند که زودتر تهیه فرموده اسبابها را حاضر کرده بار نموده خیلی زود بفرستند. انشاءالله تعالی لدی الورود شهر شخصاً محصلی کرده میفرستم که وضع قورخانه سرخسی و غیره منظم بشود. زیاده عرضی ندارم. [۱] ۱۵ شهر صفر ۳۰۸

ظهر ورقه: مهر امین السلطان

در باب قیمة ملبوس قشون خراسان شرحی مرقوم فرموده بودید که هفت هزار و چهل تومان مخارج کرده و در دستورالعمل دیوان سه هزار و هشتصد و چهل و شش تومان بخرج منظور نموده باقی تفاوت را که سه هزار و یکصد و نود و نه تومان است سند مالیاتی باید داده شود. مراتب را معروض حضور آفتاب ظهور ملوکانه داشته مقرر فرمودند صورت جمع و خرج باقی تحت کتابچه دستورالعمل خراسان را بعرض رسانده معلوم نمایم که تا بحال چه قدر از آن را پرداخته و چه باقی است تا قرار آن را داده حکم آن بشود. زیاده عرضی ندارد.

[۱] ۱۵ شهر صفر ۳۰۸

ظهر ورقه: مهر امین السلطان

در باب غایب و متوفی سواره خراسانی شرحی مرقوم فرموده بودید که این چهار هزار تومان را به نفری هفت هزار و پانصد دینار قسمت نموده و چون نوکر خراسانی امسال همه را در سفر کرده و حالا هم سفر زمستان در پیشی است که باید در التزام رکاب نواب علیه عالیه امین اقدسی دامت شوکتها بسبزواری بیابند باعث شکایت و مضمون گویی تمام صاحبمنصب و نوکر شده می گویند با این مواجب و تحمیلات سالی سه دفعه سفر از ما میخواهند و حالا هم بطور حتم و حکم نفری هفت هزار و پانصد دینار مطالبه مینمایند. تلگرافاً این فقره را بصیفة انعام بعموم سواره مرحمت فرموده مقرر داشتند مطالبه نفرمایید. در اینصورت جای گله و شکایت نیست. زیاده عرضی و زحمت ندارد. [۱] ۲۹ شهر صفرالمظفر ۳۰۸

ظهر ورقه: مهر امین السلطان

در باب غایت در توحید و کلام
و در بیان احوال و عادات

این کتاب در بیان احوال و عادات
و در بیان احوال و عادات

دعوت در کفر و ایمان
و در بیان احوال و عادات

نصیرت در بیان احوال و عادات
و در بیان احوال و عادات

و در بیان احوال و عادات
و در بیان احوال و عادات

بطور عمیق و حکیمانه
و در بیان احوال و عادات

Handwritten notes in the right margin, including the word 'مقدمه' (Introduction) and other illegible text.

جناب جلالتماب اجل وزیر بقایا دام مجده

هنگام خواندن محاسبه ولایات و غیره جناب مصدق السلطنه را خبر نمائید که جزو مستوفیان پای سند حاضر باشند و ثبت محاسبه را هم قدغن کنید بجناب مصدق السلطنه بدهند و نیز بمقرب الخاقان عزب باشی تاکید نمائید صورت خط مستوفیان عظام را بیاورد ملاحظه شده جای خطی بجهت جناب مصدق السلطنه [...] شود. فی ۲۵ رجب المرجب پیچی ثیل ۱۳۱۴ [حاشیه]

مقرب الخاقان عزب باشی بموجب همین حکم بتمام عزبان^۱ دفتر اطلاع بدهید که حسابهای ولایات را که میخوانند باید با حضور جناب جلالتماب آقای مصدق السلطنه دام اقباله باشد و ثبت کتابچه مفاصا حساب هر ولایتی که خوانده شد بایشان بدهند و تمام فرامین و بروات را برده در خارج از ردیف بمهر جناب معزی الیه برسانند و کمال مواظبت را نمایند که نه برات بدون مهر ایشان بگذرد و نه حسابی بدون حضور ایشان قرائت شود. شهر رجب ۱۳۱۴
ظهر ورقه: مهر نظام الملک وزیر مالیه و وزیر بقایا

جناب مستطاب اجل اکرم افخم وزیر دفتر دام اقباله العالی

چون جنس دیوانی ولایت نیشابور هر ساله بواسطه اینکه در آنجا مصرف لازمی ندارد ناچار با خزانه تسعیر می شود و قیمت آن را بخزانه میدهند و این فقره اسباب زحمت فوق العاده است لهذا برحسب خواهش نواب مستطاب اشرف امجد ارفع والا شاهزاده نیرالدوله^۲ دام اقباله الوالا قدغن نمائید یکهزار و ششصد خروار از جنسی دیوانی آنجا را که هر ساله جمع دستورالعمل میشود در کتابچه سته آتیه بارس ثیل ولایت نیشابور از جمع جنسی موضوع و از قرار خرواری دو تومان نقد تسعیر و در جزو نقدی آنجا جمع نمایند که اسباب آسودگی نواب معزی الیه بشود. فی شهر جمادی الاولی ۱۳۱۹

[حاشیه]

جناب جلالتماب اجل برادر مکرم مصدق السلطنه حفظه اله التعالی

در تسعیر این جنس علیحده دستخط افتاب لفظ همایونی ارواحنا فداه هم شرف صدور یافته است که زیارت و ضبط شد بطوریکه امر و مقرر شده است این یکهزار و ششصد خروار را

۱. برای اطلاع در مورد و القاب دیگر مندرج در این مقاله رجوع کنید به خاطرات و تألمات دکتر محمد مصدق، فصل دوم، صص ۳۷ - ۳۲.

۲. برای مطالعه در سابقه آشنایی دکتر مصدق و سلطان حسین میرزا نیرالدوله رجوع کنید به خاطرات و تألمات دکتر محمد مصدق، فصل ششم ص ۵۸.

جانب صدق بجز در تقابله

و غیره جانب صدق لطیف را بر نام خود مسترفیانی

کسب نام و فتح کنند بجانب صدق لطیف و در بعضی

تائید نام هر دو خط مسترفیانی علم را با علوه لفظ که

جانب صدق لطیف می رسد ۲۵

الذکر
۶۵
۶۶
۶۷
۶۸
۶۹
۷۰
۷۱
۷۲
۷۳
۷۴
۷۵
۷۶
۷۷
۷۸
۷۹
۸۰
۸۱
۸۲
۸۳
۸۴
۸۵
۸۶
۸۷
۸۸
۸۹
۹۰
۹۱
۹۲
۹۳
۹۴
۹۵
۹۶
۹۷
۹۸
۹۹
۱۰۰

بسم الله الرحمن الرحیم
الحمد لله رب العالمین
والصلاة والسلام على
سيدنا محمد وآله الطيبين
الطاهرين
الذين هم خلائقنا
وخلائقنا هم
وآلهم أجمعين
اللهم صل على
سيدنا محمد
وآله الطيبين
الطاهرين
الذين هم خلائقنا
وخلائقنا هم
وآلهم أجمعين
اللهم صل على
سيدنا محمد
وآله الطيبين
الطاهرين
الذين هم خلائقنا
وخلائقنا هم
وآلهم أجمعين

جنتی طیب و صبر کلیم محمد زین العابدین علیه السلام

بوی خوش و طبعه در دینت در کمال و باطنی که در باطن فرشته است

چهار باطن نه تعریفی وقت آن را بخیزد نیز نه در دعوی کباب

خمس قوت به همت است از هر چه خوش طبع است و فایز

از رخ و مهرش کلیم زلم بود و با کمال و در هر رخ نامش در هر رخ

از خیمه و کلاه اناراه تا هر کس صبر است هر چه خود در کجا بخیم

و لذت نیند در جمع خیمه و رخسار و از قله خود در هر کجا

نصیر در هر چه در این جامع نمانده با هر کس که از کس در هر کجا

فان صبر کلیم محمد زین العابدین علیه السلام
 و کلامه بلفظ اهل بیت از هر کس صبر است هر چه خود در کجا
 و صبر کلیم محمد زین العابدین علیه السلام
 این بر در ده کلام نصیر در هر کجا که نمانده با هر کس که از کس در هر کجا

در دستورالعمل در ۲۶ خرداد ماه ۱۲۶۱ هجری شمسی، در محله سنگلج تهران (گذر وزیر دفتر) نوزادی پا بعرضه حیات نهاد که مقدر بود بعدها منشأ دگرگونی های عمیق در پهنه سیاست ایران گردد. او که در هشتاد و چهار سال زندگی پر بارش سودایی جز خدمت به خلق نداشت و در این راه همانند همه دیگر مصلحان اجتماعی آماج طعنه دشمنان و آزار و اذیت ایشان قرار گرفت کسی نیست جز محمدخان مصدق السلطنه یا دکتر محمد مصدق بعدی.

بارسی ٹیل نیشابور در دو تومان تسعیر و نقدی ابوابجمع نمائید. فی شهر ذی‌العقده ۱۳۱۹

ظہر ورقہ: مہر اتابک اعظم و وزیر دفتر.

